
教育改革を考える

Pripensa pri reformo de edukado

山口真一 / Yamaguti Sin'iti

少年犯罪がマスコミの話題となるたびに、有識者と称する人たちは「教育力」の低下を憂えています。そして政治家たちは教育「改革」の必要性を叫び、特に教育基本法の改正が議論されています。

しかし、ほんとうに少年犯罪は増加しているのでしょうか？「未成年の殺人犯検挙人数と少年人口(10～19歳)10万人当りの比率」という統計調査によれば、未成年の殺人犯検挙人数がもっとも多かったのは1951年で、448人(比率は10万人あたり2.55人)、それに次ぐのは1960年で、同じく448人(比率は10万人あたり2.15人)です。これに対して、2004年は62人(比率は10万人あたり0.48人)です。1971年に比率が1.0人を下回って以来、ずっと減少傾向にあることが統計から明らかです。

国際的に見ても、日本における未成年による殺人率の低さは顕著です。逆に50才代の殺人率は1.6人、60才代前半は1.41人で、これは国際的には群を抜く高さです。すなわち、日本では少年よりも中高年が危ないのです。

私自身も、数字を見て意外に思ったのですが、おそらくほとんどの方は「少年犯罪が増加しつつある」「教育が悪い」というイメージを持っておられるのではないのでしょうか。こういう

Ĉiam, kiam amas-komunikiloj raportas pri krimo far geknaboj, tiel nomataj kleruloj plendas pri malsupreniĝo de "eduk-forto". Kaj politikistoj laŭtigas sian voĉon por bezono de *reformo* de edukado, precipe tiu de la Leĝo pri la Fundamentoj de Eduko.

Ĉu vere multiĝas krimoj far geknaboj? Laŭ la statistiko, kiu ekzamenis la nombron de neplenaĝaj murdintoj kaj la proporcion de ili al 100,000 neplenaĝuloj (10-19 aĝaj), neplenaĝaj murdintoj plej multis en 1951 (448 murdintoj, proporcio 2.55) kaj en 1960 (448 murdintoj, proporcio 2.15), dum en 2004 62 murdintoj (proporcio 0.48). Ekde 1971, kiam la unuan fojon la proporcio iĝis malpli 1.0, neplenaĝaj murdintoj evidente pli kaj pli malmultiĝas.

Internacia komparo ankaŭ montras, ke neplenaĝaj murdintoj estas rimarkinde malmultaj. Dume la proporcio de 50-59 jaraĝaj murdintoj estas 1.6 kaj tiu de 60-64 jaraĝaj murdintoj estas 1.41; tio estas rimarkinde alta laŭ internacia komparo. Do en Japanio danĝeraj estas pli mezaĝuloj kaj maljunuloj ol neplenaĝuloj.

Ankaŭ mi mem ne antaŭvidis la ciferojn. Probable multaj havas la antaŭjugon, ke krimo far geknaboj pli kaj

イメージは、マスコミによって作り上げられた虚像なのです。同じ事件を毎日、ワイドショーや週刊誌でセンセーショナルに報道されれば、件数は少なくとも印象が強くなるものです。もしかすると、意図的な情報操作かも知れません。

もちろん、だからといって、少年犯罪を無視してよいというわけではありませんし、数字では現われてこない「心の闇」を解明していく必要もあるでしょう。

「いのちの尊さを教える」教育が必要だというのはその通りです。ただし、教育の相手は少年に限りません。中高年こそがまず「いのちの尊さ」を学ぶべきでしょう。モラルの崩壊をもたらしたのは、今の中高年だからです。宗教教育が必要だとすれば、それもまず中高年から始めねばなりません。そもそも、仏壇がない家庭において、どうして宗教教育ができるのでしょうか。どうして子どもに合掌や礼拝を教えられるのでしょうか。「死者もいないのに仏壇を買うと死を招く」というばかげた迷信からして断ち切るべきです。「仏壇のない家は犬小屋と同じ」と、ある年輩の女性はおっしゃいました。

教育とは共育、育ちあうということなのです。大人が子どもを教える時には、同時に大人が学ぶことでなくてはなりません。子どもへの尊敬が必要です。相手を人間として尊敬できない時、暴力（体罰）が生まれ、暴力が暴力へと連鎖し、憎しみが生まれ、憎しみが憎しみを招き、私たちの社会は弱肉強

pli oftigās, kaj ke la kaŭzo kuŝas en malbona edukado. Tiu ĉi antaŭjuĝo estas farita de amas-komunikilo. Ĉar televidaj programeroj kaj gazetoj ĉiutage raportas pri sama afero, ni estas forte impresataj, eĉ se la afero estas malofta. Eble intencata manipulado de informo intervenas.

Kompreneble mi ne diras, ke krimo far geknaboj estas ignorindaj. Ni devas precize esplori *mallumon en koro*, kiu ne aperas sur statistika cifero.

Oni plendas pri la neceso de edukado, kiu instruas *dignon de la vivo*. Jes certe. Sed tiu edukado celu ne nur geknabojn. Interalie mezaĝuloj kaj maljunuloj lernu *dignon de la vivo*, ĉar ili respondecas pri disfalo de moralo en la nuna Japanio. Se necesas religia edukado, ankaŭ ĝi estu komencita unue celante mezaĝulojn kaj maljunulojn. Antaŭ ĉio, kiel eblas religia edukado en hejmo, kiu ne havas budhan altaron? Kiel eblas tie instrui geknabojn pri kunpolmigo kaj adorado? Unue oni devas distranĉi la sensencan superstiĉon: "Se oni aĉetos budhan altaron sen mortinto, tio invitos ies morton." Iu maljunulino diris, "Hejmo sen budha altaro estas sama kiel hundejo."

Edukado estas kunkresikigo, kreskigo inter instruanto kaj instruato. Kiam plenaĝulo instruas infanon, plenaĝulo devas lerni de infano kaj havi estimon al infano. Se oni ne estimas iun kiel homon, naskiĝas perforto, kaj perforto sekvas perforton; naskiĝas malamo, kaj malamo invitas malamon. Tiamaniere nia socio

食の畜生社会に成り果てます。

ところが、現在の教育改革論議をみると、どこまでいっても、経済・産業・国家を強化する方向でしか教育がとらえられていないように思われます。

玉光順正先生（正宗大谷派・前教学研究所所長）は次のように言われます。

基本法「改正」を求める議論には、そのような子どもたちを「もっと強く」「もっと正しく」と鞭打つようなキツさがつきまとっているようにも思えます。強く勝ち抜く人、愛国心をもった正しい人を育てたいという「大人の欲望」に対しては、恐らく子どもたちは、これからもずっと怨みをもって報いるしかないでありましょう。そもそも大人自身が、社会や国家など、様々なしがらみに束縛され、抑圧されてきた怨みを抱いて、生きるべき未来を見失っているのではないのでしょうか。子どもたちは、そのような大人の苦しむ姿をみて、強く・正しい大人になることを全身で拒否しているようにも思えるのです。

本当にたいせつな教育とは何なのか、みなで考えてみましょう。教育「改革」は政治家や文部官僚のしごとではありません。私たちひとりひとりの課題なのですから。

fariĝas bestujo, en kiu la forto ĉiam pravas.

Trarigardante la nunan argumentadon pri reformo de edukado mi tamen sentas, ke la reformemuloj traktas edukadon nur cele al fortikigo de ekonomio, industrio kaj ŝtato.

Tamamitu Zyunsyo, eksa ĉefo de la studcentro pri doktrino de *Otani-ha*, diras:

Al mi ŝajnas, ke la argumentadon por reformo de Leĝo pri la Fundamentoj de Eduko akompanas severeco, kiu vipas infanojn al *pli fortaj kaj pli ĝustaj* homoj. La deziron de plenaĝuloj, kiu volas eduki fortajn kaj ĝustajn homojn kapablajn resti kiel venkintoj kaj havantajn patriotismon, infanoj probable devus rekompenci per daŭra malamo. Antaŭ tio, plenaĝuloj mem entenas malamon en sia brusto kaj perdas vivindan estontecon, ĉar ili estas katenataj kaj dispremataj de diversaj baroj kiel ekzemple socio kaj ŝtato, ĉu ne? Infanoj vidas la realon de suferantaj plenaĝuloj kaj tutkorpe rifuzas fariĝi fortaj kaj ĝustaj plenaĝuloj; tiel mi sentas.

Ni ĉiuj pripensu, kia devus esti vere grava edukado. Reformo de edukado ne estas la afero de politikistoj kaj eduk-burokroj sed estas la tasko de ĉiu el ni.